

+
ספרים

נברת
מכינדרת
באדרת
חדשה

"מצד השלטון הצבאי. שהנהילה מيري רגב, מוזיאונים פוחדים. לדבר על הנכבה"

רגע אחרי הבחירה ותווצאתה המטרידות, לראשונה מאז קום המדינה, מוזיאון ישראלי מקדים את כל חלליו לתערוכה פלסטינית. המציגים: וליד, סעד, פריד, עאסם וכרים אבו שקרה - בני המשפחה האמנותית שברחה ב-48' מהכפר לג'ון (כיום מג'ידו) לאום אל פחים וסוגרת CUT מעגל בעין חרוד

שני ליטמן, עמ' 14

סתנדאפיקטים,
תפכימו: הקיטורים
על הילדים שלכם כבר
מש לא מצחיקים

36

הדור הבא
של הפורנו
הוא עוזג של
הازונה

30

יוסי פין נזכר
בעבודה עם דיזיoid
בואי כל הדרך
לפסטיבל הג'ז

24

הערבים נזהרים למחזיאון

כאשר וליד ابو שקרה רצה לצירר, ابوו כעס ואילץ אותו לעבוד ולפרנס. קרימ, בן משפחתו הצער, כבר גודל להמשיך את דרכו של דודו, האמן הנודע עאסם ابو שקרה, שמת בדמי ימיו. כתה, כחץ יובל מاز שחקימו האחים פריד וסעד את גליה אום אל פחם, נפתחת בעין חרוד תערוכה משתפת של המשפחה הראשונה של האמנויות הפלסטינית

שני ליטמן צילום: גיל אליהו

האריך הוא 31 באוקטובר, יום לפ' ני הבחרות לבנטה ה-25. במעגל התנועה בכניסה לעיר אום אל פחם מסתובבות שתי נשים עם שלטים שמבקשים לעודד את תושבי העיר לבלש קלפי ולهزביע למחזר. הן לא נראות מקומיות. מעל מעגל התנועה מתנוססים ארבעה שלטי ענק, שעיל כל אחד מהם דירקנו של מוד אור במפלגת בל'ק, ושלט חמישי חווה את ארבעת המנדטים שתוגרווף המפלגה. ויבטיחו לה את מקומה גם בכנסת האבא. אבל אנחנו כבר יודעים איך זה נגמר.

כירים ابو שקרה מודה שאין לו כוונה לאלץ להזביע למחזר, ולמעשה, בכל 40 שנותיו מעולם לא ראה קלפי מבנים. חדוד התזוגה היפה ורחב הידיים שבו הוא מציג את ציריו לאספנים ואוצריים שמתעניינים בעבודתו נמצוא בשכונה במעלה ההר, צמוד לטסטודיו שלו ולבית שבו הוא מתגורר עם

אישתו וארכבעת ילדיהם. על הקיר תלולים ציורי שמן גדולים, חלום דיוונאות אקר ספרסיביים מודרניים של קרם עזם, חלום התערוכה נקבע חאריר הפיהה, שהוא גם ים הולדו של עאסם, אף אחד לא שי- עיר שיחיה והשבוע אחריו החרות גור לילו לננסת, שתואתיין היו כה מטורית ות, ושאהירע יכול ממדים כה סימבולית רם מליאו לו 29 שנים. קרם היה או רק בז שמונה, אבל זמן לא רב אחר כך התברר שהוא מועד להמשיך את דרכו של הדוד המכובד "הוא המורה שלי", והוא תפס את היד שלו ואמר לו, "תשמשין", אומר קרם. מכחנית, הטעינה שתיפתח הרים תחת הרים מוקדם פלסטיני, בני משפחחה אחת, מציגים באחד הקיבוצים האיקוניים שבעם יודעאל, שגם אם אינו שוכן בפוא על על אדמות פלסטיני, בראמה שנכבי בכו קבוריים כפרים שהחרבו בשנת 1948, בנכה הפלשטיינית, בדיקם כמו הכפר שמננו ברחה משפחת אבו שקרה לאום אל פחם, ליבון (ים מג'יד).

המשמעותה - וליה, סעיף, עאסם, פריד וכפרים, לפי סדר הולדיםם - שלכל אחד מהם מקום בולט ומשמעותי בסציניות האנוגות הישראלית, גם משקפים ניבור דותיהם סוגיות שונות הקשורות זהותם של ציון גם במרח' ההיסטורי וכניםם הפלשטייני-ישראל' העכשווי. אם קודם כבר היה ברור שם דבר באירוע תרבותי ממשמעו, הרי עכ' שיו הוא הפר לארוע שעשו להתרפרש אפילו כחבורני, ודורקן משומךך מך מוחבר בתערוכה הרכעית, כאן ועכשי. "ציבורים שלא מזויינים בהתקפותם של

מיין: קרם, פריד
ושׂעַד אָבוֹ שְׁקָרָה. עיתוי
התערוכה הרכעית
לסימבולית

יבאו עוז, ושהאמנות תצליח במקום שבו הפלטיקה נכשלה. "בל' לעשות טובה. זו לא קבוצה שמהפשת "יזוג", אלא קבוצה מאוד טובה של אמנים שיש להם אמי- רה. זה מהותי להביא את הקול הזה לקדרת הבמה. הערבים לא צריכים רק תציגו בים למגנו עבאס, אנחנו רוצחים גם "יזוג" תרבותי אמוני. דוקא עכשו ציריך להיות יותר מקום לאמירה שלנו: התנועה הציונית טיפחה מימי מיטוסים, כמו הפרט הח- מהה וכו', ואחננו ערבים אורי הגדינה, לכארה אין לנו היסטוריה, מורשת ויזכרון. אנחנו נשפחים. וו' בדיק הנוקהה שהעת' רואה הוא באח לחדר - את החשיבות שלנו כאן, בכבי המקומות".

אתה לא רוצה שבדוק להיפך, שוו אולי ההזדמנות האhorונה לעסוק בנושא? הוא במוסד שמקבל תקציבים מהמדינה? "ישחו אמר שאורי הבוררות יהיה שר אוותה תרבות שיחילטו להורד את התע- רוכה. אני לא חושב. אני לא מאין שו התע' ערכוה האhorונה. אני מסב למחשבה הפ- טאלית האhorות. במזיאון הושכים מיסיניות צנוריה, כמו מה שקרה במתן לא מזמן, אבל כאן לא מזגות יסימות. אי אפשר להתווכח עם האיכות האמנויות של התע' ערכוה האhorות. אם לאמנים האלה אין מקום, או אין מקום לפחות בישראל. אם מי' שהו יחשב שלא ראוי להציג את האמ- נות הזאת בגל החקרים הפלטיטים, וה בכל זאת זה מה שווישי.

"ציריך לעמוד על זה. בארץ הי' הרבה היבטים שונים של הדקה, ולעתים יש לה סיבה כי יש תקופת חכין אחריו שעוברים טראומה ויש צורך לא לעסוק בה. אבל זה גם עניין של מזון. המזון מציף מוחך וציריך להתמודד עם זה".

במצבי אידייאלי, אומרת בר אורה, התערו- כה הנוכחית הייתה מתקיים במזיאון כאום אל פחם. אלא שהగליה שם עדיין לא הצ' ליה להסביר את מוסדות המדינה להכיר בה כמושיאון ולתת את התמיכה התקציבית הנדרשת. ואם לא שם, הבדיקה בין חרוד היהיטה טבעיות, בಗלי חיסי האמן והשותפות רבי השנים בין שני המוסדות ובין בר אור לבני סעדabo שקרה. "אנחנו כמו משפה. זה. גם, מה באמנים שהם במאטן כאמנות. יש לך פה אמנים שהם במאטן בינלאומיים ברמה וביכולת שלהם, והגע השלב בהם רוצים להיות אלה מוצגים בהקשר של אמנות. חוסני ואני החלפנו להציג את כל החמישה ולא לערבע, אלא לעשות כמו חמץ תער- כות חיה. הגיע המZN שלך איחד ירד עם הד- בר שלון. ועם זאת, אין פה דלתות, וה暢ים עוברים מאחד לשני. הכל פתוח. או ישנו גם הקשה הדיאלוג הוא כמו עורך וני- מים. רואים את הדם שעובר בינויהם, ובdom הוה ישם כל המרכיבים יחד".

וליד: פורץ הדור
הראשון, פורץ הדור, היה וליד ابو ש- קרה, הוא נולד בכפר לכין בשנת 1946, בן כדור לאמו מרין, שהיתה אז רק בת 14. היא חותנה בגיל 12 עם عبد אל-קדור ابو שקרה, שהיה מבוגר ממנו ב-17 שנה, ולא ניתנה לה הזכות לעזרע על החלטה.

הmarsh בעמוד הבא

במלחמת 1948 ברחחה המשפחתי המלגיון, שנדרס, והתיישבה בהם אל פהם. שם נולדו למרים ועד כה עוד שישה ילדים. וליד אהב לציר מילדותו המוקדמת, אבל כשהיא בן 16 אביו הוציאו אותו מספר ור' רשות שהכפר אום אל מהם היה או תחת משמש צבאי, וליד הצליח לצאת לתל אביב וע' כר שם כמה חודשים כפועל מטבח. אחר כך מצא עבודה לבשת מס' הנקמה בהדר ושכר חדר אצל רוג שהתגורר בעיר, הוא הראה לבעל הבית שלו רישומים שיצח, והם עוזרו אותו להירשם לקר רצ' זייר בבית הגפן בחיפה. ב-1968 נרשם לבתי הספר לאמנויות אבני בנתן איביב, אביו לא אהב את הרעיון שלolid לימוד אמנויות במקום לעובדה. "אבא שלנו אמר לו, תסביר לי מה זה אמנויות. לד' ותביא אלה על הניר", נזכר אהדי הצעיר פרידי קר שצד' לימודי נאlich וליד להמשיך לעובדה ולהעביר שליש ממשורתו להורי.

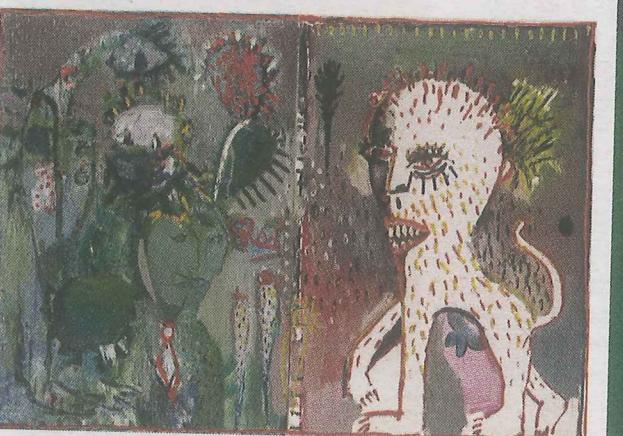
בר אור האוצרת אומרת שכבר בשנות הליד מודים והשניה שלו הציגו ילד. "בהתחלת הרא ציר טבע דום ואחר כך מבנים אדריכליים איס' לאמים, אום אדריכלות של המורת התיכון, ב- בעים עיים". ב-1972 החל להציג בתערוכות. באתחנה תקופה נפגש את ג'ין פבלופף, ציירה אנגליה שהפכה לבת זוגו ואחר כך לאישתו. הם נסעו ללבנון וולד למד שם בכיתת ספר לאמנויות והתמקדש ביצירת תחריטים. עזרהו של צילור מי נוף שראה בלונדון ב-1975 עזרה לו למציא את "החוליה החסורה", לדברי בר אור, שאודה חיפש בעבודת תחריט, והוא האפקט שיוצר האור. וליד החל לעבד בטכניקת אקווטינטה, שאיפשרה יצירות דימויים מופשטים יותר. "יש תחושה שהחומר רוחש", אומרת בר אור והוא ביקר מדי שנה בחו"ל וצילם את נופיה המשתנים, את עצי הווית והגביעות, ועל פי הצייר לומדים יצרarker כך בלונדון תחריטים שתיארו את הטבע בסביבת ילדותו. "הוא לוקח נופים מה- מורה ועיבר אותם למערב", אומר פריך, שאוצר תערוכות לאחיו וכותב על עבדותיו. "ילד ראה מה קור רוטט מתחם ומשמש שרכבתה בנווה, וזה היה נוף שקשה היה לראות אותו וקשה לרשותו אז, כי הוא זו כל הזמן, וליד לקח את הקור הרוטט הזה לאנגליה, רשם אותו, אבל בעבודות שלו נמצאו גם האקלים האנגלי. וליד כל הזמן בדרכו, מה קור רה נשאני לijk את התרבות שליל למקומות אחרים ולפעמים הוא הרגש שהוא מתפרק".

בקירו באסם אל פח'ם ב-1985 נדלים וליד גלגולות שניפוי לדתו נעלמו להולוטני תחת בנייה מסביבת של שכונות חדשות. בתוכו, יצר בלבונ' דון תחריטים של עצים גדולים. מפגש עם השיש הסופי מהחמד נאם אל חקאני, בלונדון, חיסט את וילד לגמרי מהיעיסוק באמנות והבאיתו לחק- דיש את עצמו לאורחות חיים דת-MESSIAH, הו א' ב' קר בגדי בקברו של עבד אל-קדר אל ג'יאני, מגילות הימייטקניים הסופים ואחד מאבות אבו תייג, והתחבר למסורת הסופית שורמה במרחב דו- רוית במשמעותו, אם כי לא בדור עד כמה היה נוכח במפואר בבית הורי. לדברי פריך, "כרי' להסביר מה קוריה לנו, הוא היה חיבר להתחבר למ' קום הסופי וההורחני".

בר אור מצאה מושגים סופיים כבר

עדי אבו שקרה, "אדם מרימ", 1998. "אתם תציגו"

כרם אבו שקרה, לא כוורת, 2019. הצבר היה המפתח

lide אבו שקרה, "קומפוזיציה", 1971. נזדים תרבותיים

פריד אבו שקרה, "ואהבת לרעך כמוך", 2020. מדובר עם עאסם בחילופיות

אתם. הוא היה בהכחשה. בלילה האחרון לפני הטישה של הפטאות קרא לי ואמר, תן לי עיפרין וסכך לחדר אותו. והוא ישב וחatted על כל העבודות, ומספר על כל עבודה מתה ואירן ולמה ציר אותה. ואני צימתי אותו כשהוא סיפר".

سعيد: תיעוד וזכרון

או חוסר נחת את הקורא הישראלי שלא מכיר את הנרטיב הפלסטיני. אבל לא היו ניסיונות צנ' וורה, בדיאלוג שהתפתח בין לבין אנשים שעיר בדים במשכן, או ברור שיש נקודות השפה של פלסטיני שאליל לא מאיימות להקל מהאנשים. אי אפשר בכתבה על אמונות ליפוטן או לטשטש את המציגות. אנחנו חיים במקומות שיש בו הרבה מה אליליות וקשה. אום אל פחם הפכה לסליל של המקומות שמחדים ממן. או בואו נשמע מה עבר על אנשים שהם שם".

אל-ח'טיב שכאלה אמר שוחלת של סעד הוא בבחינת הפתעה של התערכות. בשיקרי ת'אליל ריאתי הרבה אירומים חדשניים של צבעים, ודיברנו על כך שהצבע המאים והפחד שפה אמץ' בשחוּר לבן, זה סוג של פורטראט אישי. הצביע של סעד הוא גם מאים וגם פגיע, זה בא מהזיכרונות שלן, מילולות הצבעים שהפחידו אותו בילדותו. הצביע משקף את אבוקי היומיום שאתה עופר גם כטורף וגם כנתרך. הקו שלו חם ומיהוח, שורנה מכל העולמות האחרים".

سعيد אמר שבתערוכה אפשר היה לראות את הקשיים הסוגניים והחטמיים בין האמנים במשפחה. "אנחנו כולנו מושפעים ומשפיעים אחד על השני. אני למשל תמיד אהבת את המטוסים של עצם. והמטוסים וושפיעים גם אצל פריד. וליד ציר את נוף הילנות ואת הזיכרונו שלו, קרימ מציר את הצמחים של הסביבה. ואם סם ציר את הצבע, אבל אם היה חשוב לו הבני הכללי, אלא הבונח האישיש שלו, הצבר עמד בפה ניזמו".

עאסם: הכוכב שכבה מוקדם

הצבר של עאסם ابو שקרה הפך כבר מזמן לאייקון באמנות הישראלית, יחד עם יוצרו, האמן הטוטואלי, הクリומטי והמורכב, שמת בגיל צעה, כמו כוכב דוד. עאסם, בן זודם של וליד, סעד ופרה, נרשם ב-11 בנובמבר 1961, המכח החמישי במושחה של עשרה ילדים. אחד מהילדים הוא השיח ריאד סלאט, יליד 1958, מקים הפלג הצפוני של התנועה האיסלאמית ולשעבר ראש עיר ריאית אום אל פחם, שלפניו שנתיים ריצה כמנה של מושפה מאסר בגין הסטה והבעת תמייה בטרוה במשפחה מספרים שגם הוא קיבל את הכישרו המשפחתי ומיטיב לציר. הכתובים של מושפה של עאסם וראד ומ-

"כמובן, כתבתי למשחו באום אל פחם שא' נ' מזמין אותו לפתחה של התערכות בעין חרוד, והוא אמה, אמי אבאו, אבל זה לא עין חרוד, עין ג'לוד. אמרתי, נכון, אבל טובא. אנחנו נמצאים במקום שהוא פלסטינה ועכשו ישראל. ואם מה, נשב ונבכה?".

המשבצת על המשמעויות הפליטיות של הא

לאור הצלחותו של וליד, העו גם סעד לפנות ללימודיו אמונות, ב-1977, אם כי גם הוא נדרש לעבוד במקביל ולטייע בפרנסת המשפחה. הוא למד בבית ברל, במכון אבני ובמדרשה למורים האמא והסבתא, היו דומיננטיות בבית. וזה לא שנון בדורות השրון, ובמקביל התגייס למשטר והפרק לקצין.

לפני 15 שנה, הוא מספר, חשביסיטוק המק

צועי והרזהני שהוא מקבל מעבדתו בגירה עז לה על זה שהשכח לו היזיריה הפרטית שלו והפ

סיק לייצור אמונות. "אבל בקורונה רציתי להיכנס

לסטודנטים, שנמצא פה בכיתה בקומת העלונה, והר

גשתי שהוא שוכבתי לפני 15 שנה,

ועכשיו הוא לא מקבלותי יותר בחורה", הוא מס'

פה "הניריות היו מזוכקים, הצערים התיבשוו

אבל לאט לאט בכנסתי, הדלקתי קטורת ושם

שלע אף כל מה שעבירה היה אישיות

ואחבות ואופטימית ונדיבה, אמרה להם,

וקוראת להם. עד ששתטחו אמה, עבשו מ

תר לך, ואו תחלתי לחגורש".

היה פרץ של יצירה?

"15 שנים לא יצרתי אבל העטוני את עצמי

כל הום, והאנגריות אלה רצו לפוריין החוצה.

בזמן הקורונה התחלתי גם לכתוב אוטוביוגרפיה

ושיחורתית את הילוות שלי, וזה גرم לי לעשות

רישומים

וליציר אמונות. בדומה לאביגי, גם הוא התחנן עם

אישה שנייה, הפעם מוסלית מאמון,

שבכרה להנורר עמו בלבד וילדה לו שנייה.

דימ. ב-2009 עברה לאמו למות, וליד נערת

קשה מולד לחזר ולהזכיר רוחו שבו שנות

בגינות של אמא אמפיתון לו לתהפס את זה שפה,

בקום הזה, יכולת להתקיים אמונות".

אחרי שהקדיש עצמו ליטופיות, וליד הפסיק

ליציר אמונות. בדוגמה לאביגי, גם הוא התחנן עם

אישה שנייה, הפעם מוסלית מאמון,

שבכרה להנורר עמו בלבד וילדה לו שנייה.

שיציר, ובמרכה נוציאום אל פח.

ב-2012 נועלה לוליד תערכות גדולה במר

יאון ואון איביך בוגליה באום אל פח, במקביל,

פריד נסע אליו להופיס את עכוזתמי בסדנת הת

חריט בקייבツ כברי. הוא מספר "שכחדפנו את

העבדה הראשונה, שעורת שנים אהיר שוליד

לא נגע בה, הוא אמר, אני מרגיש כאילו הדף

continues

קולבר אמר בתגובה שהבעיה בהשאלת העוזROT בזאת היתה טכנית. "אני מאד מוכד את התערוכה ואת המשפחה. לצעריו יש בעיות קשות במשק לגבי ביתוח עצודות יקרות, וגם בטיפול של רשותי המשם בהשאלת עצודות יקרות, אפילו לתעדות מזויאליות שאין לנו למסרו מכך".

פרק: האדמה והגוף

פריד ابو שקרה מסרב לראות בהצגת הת' ערכוה המשפחתיות סוג של "מצעד גואה", כפי שהוא מכנה זאת; בעיניו וה מהלך טבעי ומתרחש "זה לא להגידי, אני מציג בה כי איני ערד" כי ומונודה, והאגנדה של המוציאין היא להציג אוטיסטיידרים. אנחנו לא בקטון זהה בכלל. אף אחד מאייתנו לא בתחילה דרכו, האמנות שלנו נמצאות באוספים היכי טוביים, בארץ ובעולם. אז בכל מקום שנעשה את התערוכה הזאת, וה זו

מה שכך, מדובר בחלום שמתגשם, ואולי בה-
ודמנות לזכור את האמנים בני המשפחה שה-
רחקו מעט עם השנהים ועם הנסיבות. "כmarsh-
חה זאת עוסקת בנושא אחד, ולא השוכן אם זה
חקלאות או אמנויות או היטק, תלמיד יש חילוקי-
דעות. כל אחד רצוח להיות הכוכב", אומר פריד.

יש השפעות רבות ביןינו, טכניקות ובונשיים. פעם היה לנו יותר דין ושיח, ובזמן האחרון זה קצת נעלם, כי כל אחד הפרק להיות עצמאי וע- סוק בעניינו". פריד, אהיהם הצעיר של וליד וסעיד, יליד 1963. החל ללמד כבלישור שווה אסרי בו דבבו

על שם ר' יונה אמר ר' יונה ברכות ב' ע"ב: "זו היהת המהמה ממשׁותכה. אמרו שחתה קבלתו, נתנו לויפתח לבית הספר ואמרו, תבווא לצייר מות שאתה ווץה. עאסם ואני ציירנו עד חמש בבלוך, ואן הלכנו לשוק הפשפשים וקנבי נו דג מלוח וויתים ועגבניות, אכלנו ארוחת בור קר על הדשא של בית הספר, הלכנו לישון עד חמש בערב, וקמננו שוב לצייר ככה נראין הימים". לא חשבת למלוד אמנהות באוניברסיטה

פלטיניגן?

פריד עסק במשך שנים בטכניקות שנותן ומי-
גורנות של אמנויות. הוא מצהיר, רוקם, יוצר מיצ'-
בים ועובדות פרפורטנס. מ-1996 גם שיתף פעולה
לה עם אחיו סעד בהקמת הגלריה באום אל פחם.
בשנת 2000 החליט שהוא יהיה לפונט מוקומ-
ליצירה שלו עצמה, "סעיד" כל הזמן דרש, למה
אתה בסטודיו ולא בוגליהה. ואצללו היה לא עובה.
אחד המוטיבים שאפיין והחולל תמיד
כפוף לבעליהם. הוא מתלטט, מקבל אוכל, מפרק-
גנים לו, הוא נשארא לא מperfumes לו, והוא לוקח
את עצמו בשקט והולך ומחפש חבר אחר. אני לא
כפוף לאף אחד.

את וליד ועاسم הווא רואה עדיין בחולמות', מספר פריד. "אני ועاسم כל הזמן מדברים. הם שני החברים הכי טובים שהיו לי בחיים, ואת שניהם איבדתי באותן נסיבות, ועם שניהם לא היתי בחודש האחרון לחייהם, כמובן. בוכות זה, אני עד היום רואה אותם בחולמות. לא איבדתי אותם. בשכליים הם עוד בחיים".
כמה המציגות העכשוויות ניכנסת לעבר-

דוחות של ר'?

בלי
אית
ודלים
אסם
א. נ.
החיים האלה בכפר".
זה היה קונפליקט קבוע, עמוק, לא פתח
הוא דבר על כך שהוא אמר להתחנן עם א'י
מהכפה, שיזעודה לו. שזה הדבר הנכון. אבל מ-
שני היה ברור שהוא יעוולם לא יכול לחיות;
זה היה קונפליקט קבוע, עמוק, לא פתח

אחרי מותו של עאסם התנהל מלאק משפט בין משפחתו לגלריסט איתן היל, למיל שיליך ציוריו שנותרו בסטודיו ברחוב נחמני, שכן עסם לא הותיר אחריו צוואה. בתום ההליך ה משפטי נמסרו חלק מהציורים להיל והרוב נשמר בידי המשפחתי. אבל בשנים שאחריו מותו העם פחה מכורה את כל ציוריו לאשפנסים, שעשו העיון. ב-1994 נערכה תערוכה גדרולה של רותינו בביתן הלנה רובינשטיין בתל אביב. מאו פורו עבודותיו בין אפסנים פרטיטים, קל מואך לקבץ מבחר של בעודותיו המשמעותיו נדרו לילינוי הרברט האלטנברג בראובון רולען בר-

לענין זה נזכר בכתובות חזקיהו אשר בבר... ואלה גוזן... כמה יצריהם של מומחים, כמו המומחה שצ'ירר עאר... בעבודות הגמר שלו בקהליש, שנעשהה ההנהדר דודיך ריבך, וממחבר של יי'וקונאות עצמיים שכמיה לא הציגו בעבר. "המטוטס ועובדות מפתחת, שורה וונעלמה מן העין", מספרת בר אורה "לא ענו איפה היא. מצאתי אותה בדרכך נס אל... ענו איפה היא. מצאתי אותה בדרכך נס אל..."

שוד שוכן אורה עפַּב שטחים בוגרים.
היו עבדות שרצית להבייא וזה לא
אפשר?

"ברור זה נס שהצלהנו ליזור כאן גם תען
כה של עاسم. כי מזוויאון קטן כמו שלנו לא יכול
להיכנס להוצאות מטורפות".
מה לא היה בוגריך לכם?

“ובינו לשיטתם פועלות נחדר מצד מזוויאן
אביב, שהשאליל נבו שני ציוריים חשובים, און
רוב העכבות של עאסם נמכרו לאספנום פרט'
חלקים בחו"ל, וגם לאספן גודול ועשיר שלא בא'
ניין להשאיל לתערוכות”.

כאות אל פחים פתחה המשפה מעין חדר
כרונ בבית שבו גדל, ובו מוצגים מכתבים, תצל-
נות, קטבי עיתונות וציורים של כמה מעבר-
תינו. הציורים עצם כבר מנגן לא נמצאים ע-
ועובדה והוא בבחינת פצע פתוח גם במשפה
סעדי מסביר את כל העניין באופן פחות.

פלומטי. "עאסם הוריש מעט עבדות, והמשתתפתה למוכראות מהר. זה גרם לייסורי פון במשפחה, עאסם ונשאר כמו משוחה מהמי לאוגיה היוונית. הוא נפטר ואין לו נזכר כלום כים עליון, אבל עבדות לא נשארו". קרימ מדי שאלל הדודים שלו, האחים והאחיות של עאסם, נשארו שלוש או ארבע עבדות פחות ממשי-פְּנֵי."

תירוע, רישומים וסקיצות. "אני חושב שהדואט
הוינו קצת תמיימים".
לדברי סעד, אבדון העכבות של עסאים ד'
אחד המתנייעים שלו להקמת האגלויריה. "כל ייחות
קנו אותו, הציגו אותו, כתבו עליו ואיך ערבי
כתב עלייו הגעתי למסקנה שאנו חווים צרכיקם
תחליל לעשות את זה בעצמנו. הרשותי אימפונט
תרבותי". אחד האספנים שרכש רכוב ממעבודתו
שלן.

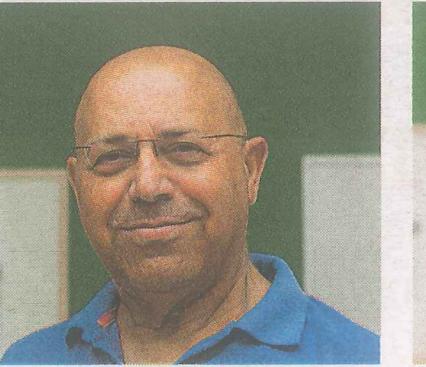
של עאָסֶם היה אַישׁ העסְקִים יונְטֵן קָולְבָּה. לדָאָד
סֻעִיךְ, הוּא סִירְבָּה להַשְּׁאֵל עַל בְּכוֹרוֹת מַה אָסֶעָה שְׁלַמְּוֹן
לְתַעֲרוֹכהּ הַנוּכָּחַת וְהַסְּכִים רַק שִׂיצְלָמוּ לְלַיְלָה.
לוֹגְ, יִשְׁ אַצְלָוּ מַעַל עַשְׂרִים עֲבוֹדוֹת. הוּא חָווִי
שְׁלַחְזִיגְ אַוְתָן אַיְתָנוּ וְמוֹוַיל אַתְ הַעֲרָך שְׁלַמְּוֹן
כַּשְּׁהָאָ לְהַסְּכִים להַשְּׁאֵל אַוְתָן לְתַעֲרוֹכהּ בְּאַמְּתָה.
אַל פְּחָם, הַבְּנִתִּי. כִּי פָה בְּאַמְּתָה אַין תְּנִאָם. אַ
לְמַה לֹּא לְמַשְׁכֵן בְּעֵינְ חָרוֹדְ? הוּא קָנָה אֶת הַ
רַיִם הַכִּי יִפְּסִים כְּמַעַט בְּחִינִים, עֲבוֹדוֹת שָׁהִוּם שְׁ
400 אַלְף דָּולָר אוֹ שְׁלַחְפוֹת יִתְּן להַצִּיג. יִשְׁ
פְּרוֹיקֶט מִשְׁפְּחַתִּי.

אל פחם. "הוא לא יכול היה להביעו דלציזר החואר שלו היה נפוח לגמרי, ובו הוא אירגן את זה וסידר לנו מקום ליבנה ספורט של בית ספר ציירנו כל הליליה' החול לקובל טיפול כימוטרפוי ובמהרה התחילו איזושהן מADOW.

לאחר מכון פרש עליון את חסותו איתן גליקstein צעיר ונמרץ. היל נטה לו לעובדו דיו רחכ' ידיים בגלריה שפתחה בבית האנו חוכ' נחמני, ועאסם פרה. זו הייתה התקופה החל לצטייר את עציצ'י הצבא, שאוותם נומנ' רשל כדיוקנות עצמיים. הוא התגורר בה עם בת זוגו, לימד בקהלישר צטייר בסטודיו האמנות הדיאר לו פנים ואופנים החלו בעבדותיו. אבל ב-1988 הסרטן חזה, וההשchan שור מרופא. בימי האחראונים חזה לבניין. באותם אל פחם ושם מת באפריל 1990.

ה היתה אני לא בזאת אמן כבר לא הייתה איתו הקשר בזאת, אבל מהיכרותה עמו היא החושבת האחרון היה מלויים לא רק בסכל פ' בזאת אמן

A close-up photograph of a person's head from the side and slightly above. The person has a shaved head and is wearing a light-colored, textured garment, possibly a shawl or a turban. The background is dark.

חוסני אלח'טיב שחאה. אולי האמנות תצל' במקום שבו הפוליטיקה נכשלה

**גליה בר אוֹה. לכבד את הכא
צילומים: גיל אליהו**

גליה בר אוור: "האם
והסבירתא היז דומיננטיות
בבית. וזה לא שהן היז
מראות לילדים ציורים של
פיקסוי, אבל סדר העדיפויות
היה שם יממשו את עצמן
אייפה שהנפץ שלהם חפצה"

גם ברגשות אשםה. "אולி בסוכו היהיו ה...
לו נטה לחשב שהוא עונש. הוא אהב לצל...
ומוטיב ישו הצלול, הקורבן. הוא מאוד
לויוואליה נוצרית. אפשרו בתוכו הרוח
שהוא עונש על הבהירות שעשה בחיה...
שלנו לא פעם הוא הביע תחושת אשםה
שהוא לא חי את החיים הנכונים. הקים
בין חל אכיב לאות אל פחים. הוא היה חזק
שלו צורה קיזונית. וזה חלק מהטרגדי^ה
היתה לו והות מאד מורכבת. כי הוא ה...
מחובר למקום שמנכו בא, גם מחייבת המ...
גם השפה, גם הדת. זה גם בא לדידי ביט...
שלו. ומצד שני הוא היה מוחובר באופן ע...
ישראליות התאל איבית, ספג אותה".
היתה לו קשתה הבין?
מאד. הוא סכל. הוא יכול היה להסביר
סטודנטים אל פחים, אבל זו לא הייתה ה...
שלו. כי הוא רצה חופש. בתיאוריה, הוא
את החיים שלו עם משפחה, בכפר.
אבל בנות הוזג שלו היו יהודיות.

למקומות חדשים", היא אומרת. כי כמו שגד פריד וסעד אמרו קודם, צייר שאלתם החיים שלן, הציגו, רוזה שהסתכלות על הצירז היה התבוננות על כל מה ש惋נס לתוכו, ולא רק בכיה ולא רק צבר. לאמן חשוב עמו והדברים שהשובים לעמונו, אבל הוא גם אמן".

העובדת שהטעורה מוצגת בעין חרוץ, טרייה ניטרלית מבחינה משפחתי, ולא בغال-
ריה כאומ אל פחם, היא אוליה מה שאפשר בכ'-
ל את זוגיהם של כל אמני המשפה יה, זה
לצד זה. לא בטוח שהאיחוד המשפטתי היה אף
שרי בעיר שמננה הם צמחו, ובגדריה שהקימו
סעד ופריד, גם בגמל מטענים ורגישויות שנוצרו
במשך השניים. אבל כרלים מודה בכנותו שהיתרונות
העיקרי עינייו בעין חרוד הוא האפשרות להשופך
את העבודות לקהלים חדשים. "יש הרובא אנשים
שאהובים את העבודות של, אבל חוששים לבוא
לאום אל פחם", בוא אומם

מגונן האמנים במשפחה והמלולים השו
נים שלחה גם מערירים מוחשכה על השינויים
שהלכו במרחב הנסנים בחברה הפלטנית. סעید
abbo שקרה אומר שיש לחם צדדים טוביים יותר
וטוביים פחות. "פעם החיים היו פשוטים,
והיתה חשיבות לבניה המשפחתי. אנחנו היינו
כלבי במבנה הזה, היינו צרייכים לעוזר לאבא אלה
חויק אותן, עכשיו הכל התפרק, ואין לוות מה
לי. הכל התפרק - האינטימיות של המשפחה,
השותפות. הדברים היפכים שהוא לא קיימים. זה
שאנני בגדליה וזה לא רק בכוכבי, אלא בכוכות הש-

ראה מאמא, מולדת שפתחה שער והיה המודע של
כל גון. מצד שני, בשיעורם רצתה ללמד אמןנות,
אבל לא ראה את זה בעין יפה. ואילו אהיינו
של עצם, מוחמך, כבר תוללה את העבודות של
הבן שלו בכל הבית וגאה בו מאוד.”

יש דבר כזה, "אמנות ابو-شكית?"
 "זו שאלת גולדה," אומר אלחטיב שחדה,
 "אני גם תוהה, אם יש גנים של כישרונו מווילקי או
 אמונוגו? יש לנו דוגמאות למשפחות בהיסטורייה
 של האמנות, כמו משפחת בילינ' בוונציה, ובארץ
 משפחת גרשוני. אבל בחברה העברית לרוב מכ-
 וונים את הצעירים לדרבים יותר פרקטיים. ופה
 יש תופעה מעניינת שלא רק שהאמנות מקובלות
 במשפחה, אלא גם מודדים אותה והפכו אותה
 לדבר מקובל, למרות הקשיים. והעיהד הזה הוא
 מיוחד ויוצא דופן, אני לא מכיר משפחות כלל
 רככל רצולם הארץ-יררי".

המרכיב המכריע, אומר אלח"ט שחדה, מעתה
היו הנשים - הן אمنנו לא יכולו בעצמן ללחוץ בכם
תיב האמנות, אבל עודדו את בניהן לעשותות זאת.
וחזמאותם כאן היו דמיות מפתחת, והן כללה גם
בתערוכיה. ישנה הרוכות זואות הנשיות שמתחבץ
קת ומביינה שדרוך האמנות גם יכולה להיות דרך
החיים. גם אםاما של עצם, שעדיין חיה, מדברת
על זה, ניסיתי להבנין אם זה המקום, אום אל פחים
וה מקום לא יכול גל מבחן התנוון שלן, שהוא נר-
קשה ולא נעים, ודוקוא מהמקום הקשוח יוציאים
המענים הכל רכים. וזה סוג של התמודדות. לה-
ביע את הקשיים בדור אמונותית".

עד כה נשמרה הזרמת הגדירות של אמא
ני משפטת ابو שקרה. נשים לא ונכנסו לגילדה
המשפחתית. אבל בקצת פגישתנו, לسعد ابو
שקרה יש סקופ קטן: בדור הצעיר מסתמנת סוף
סוף נוכחות נשית. "אני עומדת להציג בגלליה תען
רוכת עיטוב תעשייתי של מישיה מודהימה, ברו
גרת תואר שני באדריכלות שממלמדת בטכניון
ובכetal. קוראים לה סופי ابو שקרה, בת 26
והיא בת של בן דוד של". ס

צלומים: עמאר יונס, ניל

ו�ואמי. או בניתו לי טוטוריו באום אל פחם, קני תי ספרים, ביקורתית בתערוכות ולימודית את עצי מי. וזה לא רק ללמידה, אלא גם לחפש. אני התלמיד ואני המורה, אני האספן ואני מנהל הגלרייה. זה תהילהיר מאד מושוכן וקשה. זה כמו שאת שמה לויהם אמצעי המדבר ונוחתת לו בקבוק מים ואומרת לו, אתה חייב לילכת. אם לא תמשיך בדרכך פגום."

תהליך הלימה, לדביו, ארך עשרים שנה. התחלתי בזיכרון זה היה המפתח של הדלקת. הר' גשתי שאני ממשיך ממקומו שבו עاسم הפֿסִיק. וזה כתה, וזה גם מפחדה. מה, אתה ממשיך את הדרש של אמן שהוא מאיסטער, ואתה עדיין ייל? אבל הניצוץ הזה הביא אותו למקום שא' ני לעמוד בו היום. עד גיל-27-28, צ'ירוטי קקטוט. מהקקטוט הוא למדותי הכל - צבע, קומפוזיציה, אמצעי לברילום אששווום".

ומתני זה השתנה?
לפניהם חמיש שנים התחלתי להרגיש שעכשו
אני עושה את הדברים שלי, שווה אני. וגם הקטוטו
שאני עושה, השבד בילנו בין מה שעשה עיי.
סם. והתחלה לצייר עוד צמחים נגוף מה מסביב-
ר��פות, נרקיסים, ועתה, יסמין, שהם חשובים לא-
ושם פה. באביב את רואיה פה בשדות טחיח של
אזורים גודלו באותם עצמיים הם וזה מרגשין".

פריד אבו שקריה
כsmouthפהה או
בנושא אחד, ול
אם זה קלאות
או הייטק, תמיין
חלוקת דעתך.
רוצה להיות הכהן

"אני אמן שמניב למצוות". בעבודות שקיתי באירופה בסוריה, בעיראק, במצרים ובסוריה. יש לי סדרה של צעצועים שנקראים אגדה, שיצרה-ב-2007. אני לרציתי, אבל אבוי אמן מגי. אני לא אמן טי, ואני גם לא אמן פמייניסטי בגלל שאני יש לי את זה הרגון הכלים שלי, ואני יוד פגיש את המטוס עם הרקמה עם המחת ואנחנו גם משמשים את הקול, שהאמנות סטנית בכל עדיין לא הגיעו למקום ששות אמנות לשם האמנות. אנחנו מתחילה לצעית במקום הזה. אבל אי אפשר להציג חיים רועמים ואנחנו עושים אמנות לשם האהמהה קיימת, והתגובה קיימת. הקו הירך בר לנו פה בין הרגליים, אנחנו בתוך המישראלית וגם הפלטינית. אנחנו נוגשים ונוגסים מכאן. כשאומרים לי שזה מתחס אומרה, זה גם כף לא גайл אני בתוך שביות, לא מווודר לא על וזה על וו".
לכז גם בשארת אותו אל פה?

"אני אוהב לנסוע, מ-2004 עד 2017 בתל אביב, וגם נסעות הרבה לחו"ל, התגעגע ואו התחתנתי פעמי שניותנו ובניתי בית עליון דיו באהם אל פהם. פעמי העלית עלי סס אורה מה של שכבשו אותה ואמרתי: זו האגדה והכית שלי. ועם הזמן התחלתי להרגיש האmittiy שליה הוא הגות, והוא ילווה אותו ממקום, גם לcker. בית הוא גות, הוא נשמה ייחס, הוא איך אתה מבני את עצמן בתו
למ. אז בכל מקום אני מרגש שיקר – בניין בצפרפת, בתל אביב. זה לא אומר שאני מל היכובוש. יש מעשים שאסור לעשות. אסונות בני אדם ואסור ללבוש אותם".

קרים: מUber לגבולה

קרים, יליד 1982, מעולם לא עזב את הפחים גם לא למד לאורך ומין בבית ספר נורו. לעומת זאת המאבק בזכיפות המשפטנית. לעומת זאת הדור המבוגר יותר, על כרך פחה הטילה את המשימה להפוך לאמן שיר את דרכו של עצם.

הוא בנם של מוחמה, אחיו הבכור של וגדי בצל המאבק המשפטי על יצירותיו דג. האמנות של עאסם וدمותו, הוא מסוכן לתוכו כמו אינטואיזם. "ככל, תפה המכחול והתחلت להעתיק ציורים של אבל בלי גבולה, בלי מודעות. ובאותו שמה של עאסם נסנכה אליו לגולן, הדודיו למה אני מעוניין את עצם. ולא עונתי היהת לי יכולת לדבר ולהסביר מה אני בקשרים את לימודיו בתיכון החקלאי לשלהו אותו ללימוד אמנות". אבא והה שואהamin بي, והסביר תמייד שיש לי מקום בחבר האמנים החשובים. או הוא תרום וורם. המני נמצאו בו היום. וזה רק בוכות אבא".